

RÉGI OLASZ GRAFIKUSOK

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN

Köztudomású, hogy a budapesti Szépművészeti Múzeum egyike a grafikai alkotásokban leggazdagabb múzeumoknak. Anyaga oly hatalmas, hogy egyszerre bemutatni lehetetlen s így a múzeum részletekben, időnkénti ki-

veit nézi, akkor aligha kétségbe nem vonja az angol felsőbbiséget. Hogy az olasz grafika — különösen eleinte szorosan összefügg a piktúrával, az — az olasz festőművészet mindent beárnyékoló nagysága mellett — természetes. (Nem is szólva, hogy eleinte tisztán a nagy mesterművek népszerűsítését szolgálta, lehetővé téve, hogy a nagy mesterek óriási alkotásai, másolatok révén, kispolgári otthonokba is eljussanak.) Ismeretlen firenzei rézmetszők nyitják meg a sorozatot, műveikben elragadóan keveredik a szemlélet, a kompozíció hamvas naivsága a javítási lehetőségeket meg nem engedő anyag adta biztos technikai tudással. Köztük van egy „koronát tartó szerelmes pár“, melyre, mint egyetlen (egyetlen ismert) példányra az illusztris rendezők igen büszkék (valószínűleg a gyűjteménnyel való odaadó és szeretetteljes munka következtében az elfogultság), de amelynek merev, fantáziátlan gyerekrajzra emlékeztető primitívségében, szépet semmit se tudunk fölfedezni. Idő nem sok, de fejlettség annál több választja el ezektől Pollainolo „Meztelen férfiak harca“

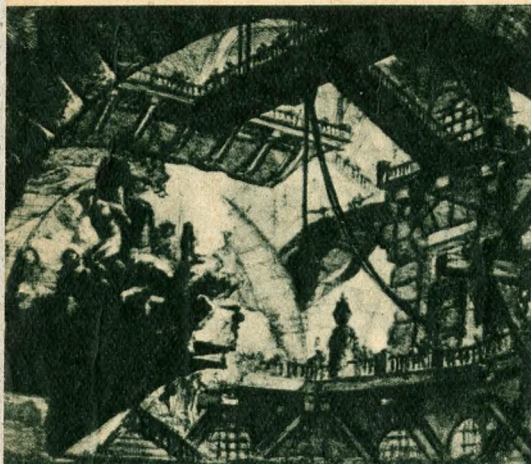

Ugoda Carpi: Diogenes.

állításokban tárja a közönség elé grafikai kincsenek egy-egy csoportját. A mostani kiállítás az olasz grafikusokat a XV-ik századtól a XVIII-ig mutatja meg. A kitűnő rendezőknek — dr. Hoffmann Editnek és dr. Héjjas Jánosnak — sok lemondást jelentett a rendezés, mikor a dús gazdag anyagból válogatniok kellett s mikor az egységes áttekintés kedvéért nem egy ritka szépségű és ritka értékű darabnak kiállításáról le kellett mondaniok. Grafikus köztudat szerint a grafikai művészet igazi hazája Anglia, míg az olasz grafika inkább csak a piktúra függvénye, de ha az ember Tiepolo, vagy Piranesi mű-

G. D. Tiepolo: Menekülés Egyiptomba.

Piranesi: Börtönök c. sorozatából.

című művét, melyen kompozícióbeli egységet (az irodalmi gondolaton, a címen kívül) még nem találunk, de az alakok már nem az eginai templo-
mercv szoborautomatái, de élő, igazán verekedő emberek. Annál dú-
sabbak kompozíciós erényekben az egyéniségében is acélveretű Mantegna
nagyszerű rézmetszetei. Mint festmé-
nyeink, rézmetszeteink is szerepelteti az
alacsonyra, a képalján helyezett hori-
zon vonalat, alakjait rövidülésben lát-
juk, ami legkisebb rajzának is komor
monumentalitást ad. Szorgalmas eklek-
tikusokon át — köztük a teoretikus Ca-
racci-ak, de akik grafikai munkáikban
ösztonösen, nem egyszer térnek el szí-
gorú elméleteiktől — közben egy szinte
impresszionista Palma Giovane — érke-
zünk el a barokk óriási mesteréhez,
Tiepolo-hoz, kinek rézkarc-sorozatai
(„A képzelet játéka”. „Különböző öt-
letek”) a nagy dekorátort mint a kar-
colótú zseniális mesterét mutatják.

Grafikus rangban nem áll mögötte
a rokon, Tiepolo Giovanni Do-
menico „Menekülés Egyiptomba”
című sorozatával. Az persze, hogy
a művész egy nap alatt 24 lapot
csinált volna meg, azok előtt, akiknek
a savban fürdő rézlemez látványában
csak tíz percig részük volt, a leghazu-
gabb mesék világába tartozik. Com-
letto-k, Brustelon-ok, pontozó eljárás-
sal dolgozó Bartolozzi-k következnek,
de nekünk — a közelmúlt idők grafi-
kusainak — Piranesi félelmesen nagy-
szerű alkotásai állanak szívünkhez (t.
i. ami a grafikát illeti) legközelebb.
„Börtönök” című sorozatában dantei
fantázia szárnyal. Gigantikus, pokolbeli
gyárszerű intérier-ök — vad víziók —
látszanak, égis rohanó lépcsők, kínzó-
gép-szörnyek, mérhetetlen traverzek,
óriási falfestmény nagyságát szuggeráló
távlatok, ragyogóan tökéletes kompon-
náló tudással és technikai biztossággal,
a fénynek és a fekete-sötétnek legyü-
zően dinamikus játékával. El se akar-
juk hinni, hogy Piranesi Giovanni nem
a jelen század elején, de 1720—1778
élt.

Rónay Kázmér

Piranesi: Börtönök c. sorozatából.

RÁDIÓK

összes típusok

MOGYORÓSSY

hangszergyár Budapest,
Rákóczi-ut 71. Árjegyzéket
ingyen küld. Telefon: 13-16-81.